

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Надя Димитрова Миронова

Университет за национално и световно стопанство, г. София

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор на науките” в Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки , Професионално направление 3.8. Икономика

Автор: . Тадеуш Олеяж

Тема: *ФИНАНСОВА ЕФЕКТИВНОСТ НА ЛОГИСТИЧЕСКОТО ОСИГУРЯВАНЕ НА ПОЛСКАТА АРМИЯ*

1. Общо описание на представените материали

Със заповед № 27/02.2021 на Ректора на ВУЗФ доц. д-р Григорий Вазов съм определена за член на научното жури по процедура за защита на дисертационен труд на тема ”ФИНАНСОВА ЕФЕКТИВНОСТ НА ЛОГИСТИЧЕСКОТО ОСИГУРЯВАНЕ НА ПОЛСКАТА АРМИЯ“ в Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, Професионално направление 3.8. Икономика.

Настоящата рецензия представям в съответствие с Протокол 1 от заседание на научното жури, на което съм определена за рецензент на дисертационния труд.

Дисертацията е представена в 256 страници, 18 фигури и две таблици. Дисертационният труд е структуриран в увод, пет глави и заключение. Структурата отговаря на изискванията. Отделните му части са балансирани като съдържание и са логически свързани.

По представен опис съпътстващите материали, предоставени за рецензиране съдържат:

- дисертационен труд на руски език
- автореферат на български и на руски език
- резюмета на публикациите на български и на руски
- справка за цитиранията
- справка за национални минимални изисквания

- справка за приносите
- файлове с публикации
- автобиография

Докторантът е представил 3 монографии, 7 глави от монографии студия и 33 научни статии. Приложените документи отговарят напълно на изискванията и дават възможност да се оценят задълбочено научните постижения и приносите му.

Дисертационният труд се състои от 297 страници, от които 277 страници основен текст и 18 страници приложения. В основния текст се съдържат 7 броя фигури и 13 броя таблици.

2. Кратки биографични данни за докторанта

Тадеуш Олеж е настоящ асистент в Техническия университет в Жешов, Факултет по мениджмънт, Департамент по системи за управление и логистика. Работил е като инспектор за обучение по отбрана и управление на кризи - Общинска служба Тусзун; координатор по сигурността на Агенцията за защита на ТС и Градската сигурност; жешовско военно поделение, длъжност: ръководител на материалната секция и на други длъжности във военното поделение в Жешов. Участвал е в мисии за поддържане на мира:

- 06.2005-02.2006 Стабилизационна мисия на ИРАК - началник на S 4 - началник на логистиката на бригада,
- 06.2000 - 08.2001 KFOR Косово, длъжност - началник на секция за логистични материали,
- 03.1996-03.1997 UNDOF Сирия / Израел, длъжност - служител по снабдяване с логистика, за което е награждаван многократно.

Дипломиран икономист в Университет за офицери от интендантски услуги, специалност; военно масово хранене. Магистър във Варшавско училище по икономика, кооперативен и икономически отдел, специалност; „ Икономика и организация на търговията със стоки и услуги“. Доктор е на Университет в Жешов, Факултет по социология и история с тема на дисертационния труд „ История на логистиката на сухопътните войски през 1944-1988 г. на примера на 9-ти отдел“. Има следдипломно обучение в Социално-икономически университет, специалност; социология в управлението на кризи.

3. Актуалност на тематиката и целесъобразност на поставените цели и задачи

Актуалността на дисертацията е свързана с трансформацията на полската армия във връзка с членството на страната в НАТО. Това предизвиква множество кардинални промени в организацията и функционирането на полската армия: различни стандарти за снабдяване, нови видове материално-техническо снабдяване, както и промени в процедурите в процеса на снабдяване на войските. Всички тези фактори оказват сериозно влияние върху ефикасното функциониране на логистичната система за снабдяване на войските, включително управлението на военните резерви, което налага формирането на цялостна нова концепция за логистичната система и повишаване на нейната ефективност. Именно тези въпроси не са изследвани задълбочено, но са от изключителна важност за управлението на промените в тяхната системна свързаност: логистика, финанси, организация. В проучената литература се забелязва липсата на задълбочено изследване по тази тема. Въпросите, свързани с армията обикновено се отнасят до военното дело и сигурността и много рядко се изследват от гледна точка на икономическите и финансовите им аспекти. Авторът е направил самостоятелно проучване именно в тази насока, което прави работата полезна и актуална. Допълнителна актуалност на темата може да открием в моделите и закономерностите, които могат да се отнесат към всяка армия в преход към стандарти на НАТО..

3. Познание на проблема

Както може да се види от биографията на докторанта, той има богат опит в икономически и логистични служби на полската армия. Това познание на проблемите в областта на военното дело „от първа ръка“ личи в целия дисертационен труд. Освен личното си наблюдение и емперичен опит, авторът е използвал в изследването си 204 литературни източника, които коректно са цитирани в 403 цитата. Значителна част от цитираните източници са закони и официални документи, което показва, че докторантът умело съчетава и правната и институционална рамка на реформите в полската армия с икономическата и военна проблематика. Извършен е задълбочен анализ на правната рамка на логистиката на полската армия в динамика. Изследвани са и факторите за икономическата ефективност също в сравнителен и ретроспективен аспект

5. Методика на изследването

Целта на работата е анализ на финансовата ефективност и оценка на възможностите на логистичните служби на въоръжените сили за логистично осигуряване на войските.

За постигането и, докторантът си е посавил следните подцели:

1. Изпълнение на синтеза на текущото състояние на знанията в областта на осигуряване ефективността на функционирането на логистичната система на Въоръжените сили на Полша.

2. Анализ на ефективността от използването на установените организационни инструменти и концепции, които са в основата на изграждането на логистична система.

3. Идентифициране на пропуски в определянето на фактори, които определят ефективността на логистичното осигуряване на войските извън страната.

4. Запознаване със становището на представители на подразделенията, които извършват логистично осигуряване, както и на осигуряваните подразделения в областта на установяване и контрола на условията, които влияят върху ефективността на логистичните процеси.

5. Определяне на типа на въздействието на ключови фактори върху нивото на ефективност и на логистичната защита.

За постигане на целите са проверени и потвърдени чрез прилагане на коректни научни методи следните хипотези:

Хипотеза 1. Системата за материално-техническо осигуряване на Въоръжените сили на Полша не отговаря напълно на текущите потребности.

Хипотеза 2. Постоянното преразглеждане и подобряване на нормите и стандартите за логистично осигуряване на полската армия трябва да бъде неразделна част от бюджетния процес и разработването на бюджетни нормативи.

Изследването е направено при ограничения: акцент върху проблемите, свързани с ефективността на логистичната сигурност, същността и значението на отделните подсистеми на материално-техническото снабдяване на Въоръжените сили на Полша.

Предметът на дисертацията обхваща теоретичните и практическите аспекти на финансовата ефективност на функционирането на логистичното осигуряване на полската армия в страната и в чужбина. Обект на проучването са органите за логистика, както и силите и ресурсите, с които разполагат Въоръжените сили на Полша за логистично осигуряване. Предметният диапазон обхваща професионални войници и цивилни служители на армията, осигуряващи логистично осигуряване.

гуряващи логистично осигуряване, както и професионални войници и служители на подразделения, за които е реализирано логистичното осигуряване. В работата са използвани и тематични проучвания от отделни страни-членки на НАТО.

За решаването на задачите на изследването, авторът използва умело следните методи на проучване:

1. Методи - подходи: систематичен подход, обогатен с функционален и структурен подход, както и експертни математически методи.

2. Методи – инструменти на проучването:

a. емпирични: научни наблюдения и методи на проучване и съждение (мнение),

b. теоретични: анализ и обобщение на литературата и нормативните документи, налични материали, включително литература, свързана със задачите на проучването и съществуващи предположения и проекти на концепции, както и обобщения, сравнения, аналитични и статистически данни.

Обхватът на проучванията включва познания за действащите процедури на НАТО и организационните изисквания за логистика, включително логистиката на полската армия. Също така включва редактирането на заключенията, направени въз основа на анализа на логистичните изисквания в областта на логистичното осигуряване и реалните възможности за логистичното осигуряване на тези сили в дейности извън страната. В хода на тази работа авторът използва предложенията на опитни офицери от логистичния отдел на командването на различни организационни нива на армията.

6. Характеристика и оценка на дисертационния труд

Структурата и обхватът на дисертационната работа са определени от целта и методиката. От методологична гледна точка дисертацията е изградена на хронологична основа.

Работата се състои от увод, пет основни глави и заключение. Първият раздел представя развитието на логистиката през цялата история от древността до XX век - това е въведение в проблемите на логистичното осигуряване на оперативната дейност на въоръжените сили. Военните, както всяка друга сфера на човешката дейност, са обект на общо развитие от просто до по-сложно. Военното развитие е разгледано като процес на постоянен процес на промяна.

Вторият раздел представя концепцията на системата за нормиране, характеризира принципите на планиране на материалните нужди, значението на нормирането в икономиката, видове

те норми и стандарти, методите за тяхното разработване, прилагане и усъвършенстване, както и икономическите и финансовите аспекти на военната логистика.

Третият раздел представя резултатите от емпирично проучване на финансовата ефективност на функционираща военна логистична система, използвайки примера на регионалните логистични бази (РЛБ) и военно-икономическите отрасли (ВИО). Този раздел също така въвежда принципите на финансовото планиране и отговорностите на длъжностните лица в това отношение. Предлага се оптимизиране на стационарния логистичен потенциал на Инспектората за осигуряване на въоръжените сили (ИОВС) и адаптирането на логистичните структури на оперативно ниво към нуждите на осигуряваните войски. Предложените промени са свързани с развитието на логистичните възможности, главно в областта на обезпечаването на приемственост на логистиката и сътрудничество с многонационална логистика.

Четвърти раздел представя правното основание за мироопазващите мисии на ООН и НАТО, както и правното основание за участието на военен персонал и части от полските въоръжени сили в мироопазващите мисии, както и описание на материално-техническите фактори за сигурност на подразделенията, изпълняващи задачи в мироопазващи мисии.

Петият раздел съдържа резултатите от изследванията по отношение на нуждите и възможностите на логистичното осигуряване, включително: материална обезпечаване, особено във връзка с набора и доставянето на заявки, както и домакински дейности; техническа поддръжка. Описани са като фактори поддържането на оборудването в изправност и постигането на оперативна съвместимост с други армии на страните от НАТО в резултат на използването на различен тип оръжия и военна техника на въоръжение в полските въоръжени сили; медицинската помощ за изпълнение на задачи, адаптирани към изискванията на НАТО и в съответствие с техните процедури; управление на контингента на логистиката в миротворческа мисия, като се вземат предвид организационните промени в логистичните структури; правилата за финансиране на разходите, свързани с дейности извън страната, с акцент върху финансовото планиране, финансовото управление и разпространение на счетоводни документи.

7. Приноси и значимост на разработката за науката и практиката

При решаване на изследователския проблем в дисертацията са **адаптирани** и приложени целесъобразно разнообразни **теоретични и емпирични методи**, а именно: критичен анализ на литературата, системен анализ, институционален анализ, сравнителен анализ, наблюдение на участниците, синтез, обобщение, описателно моделиране, математически методи и заключения. Този факт ми дава основание да призная теоретико-методологичен принос на дисер-

тацията. В допълнение на това, дисертационната работа **разширява настоящото знание** в няколко научни области а именно като задава нови модели на връзки между организацията и управлението на армията, икономиката, финансите и логистиката; **събира и систематизира специфична и актуална информация** по дискутираните въпроси.

Получените резултати и направените изводи имат и подчертан практико- приложен принос както в процеса на трансформация на полската армия, така и за всички армии в преход.

8. Преценка на публикациите по дисертационния труд

Представените публикации, свързани с дисертационния труд, отговарят изцяло на изискванията към брой, вид и място на публикуване. Положително впечатление прави, че 13 публикации са в световно индексирани издания – Scopus и WoS. Представени са три монографии, всяка от които съдържа свързана с дисертацията информация. Някои от съществени- те характеристики на представените публикации може да обобщим така:

Публикациите са актуални и обхващат основно последните четири години, като са основани на анализ на нови литературни източници и емпирични данни.

Представените доказателства за цитиране доказват методологичните и практико- приложни приноси и резултати на изследванията на докторанта.

Тематиката на публикациите, е фокусирана върху отделните аспекти на дисертационния труд, който не просто обобщава публикациите, а надгражда над постигнатите научни резултати в отделните публикации.

Значителна част от публикациите са резултат от участия в научни конференции, семинари и кръгли маси. Приемам този факт за доказателство, че основните подходи, методи и резултати от изследването са споделени и коментирани от научната общност. Публикациите са в реферирани сборници и списания и са разположени на видно място в информационното изследователско поле.

9. Преценка за изпълнение на минималните национални изисквания

От приложената Справка за изпълнение на минималните национални изисквания е видно, че академичните постижения на кандидата надвишават значително минимално изискуемите за придобиване на научна степен „доктор на науките“ в професионалното направление 3.8. Икономика. Превъзходение на минималните изисквания има по всички показатели . Правят впечатление цитиранията в 13 публикации в Scopus. След проверка на данните в справката усатанових, че декларираното от автора отговаря на истината и приемам заявениете от него постижения без редуция.

10. Лично участие на докторанта

Като имам предвид личния опит на автора в практиката на въоръжените сили на Полша и оценката на научната общност за изследванията му, която оценка можем да установим чрез цитиране и публикуване на изследванията му, считам, че изследването е лично научно постижение на автора. Не откривам аналогични изследвания или съвпадения с текстове на дисертацията.

11. Автореферат

Авторефератът отразява коректно и точно съдържанието на дисертационния труд. Представени са акцентите и са подчертани важните резултати и изводи. Съдържанието на авторефератът не копира дисертационния труд, а е представено в своя логика и вътрешни връзки.

12. Критични забележки и препоръки

Към докторанта имам следните препоръки:

- Да дефинира изрично използваните основни термини, особено заради факта, че пише и защитава на чужд за него и за научното жури език.
- Да разграничи целите от инструментите и приносите от резултатите на изследването си.
- Да предефинира приносите си с оглед на общоприетите критерии за приноси в трите области: научни, методологични и приложни.
- Да обобщи информацията от теоретични разсъждения и подходи в повече таблици и схеми при публикуване на дисертационния си труд.

13. Лични впечатления

Нямам лични впечатления от докторанта.

14. Препоръки за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати

Дисертацията обхваща проблемите, свързани с ефективността на логистичната сигурност, същността и значението на отделните подсистеми на материално-техническото снабдяване на Въоръжените сили на Полша. Последващите изследвания следва да се съсредоточат върху материално-техническото осигуряване на многонационални въоръжени сили, с особен акцент върху процедурите за планиране, управление и организация на материално-техническата подкрепа за коалиционни операции. В представеното проучване този въпрос не е анализиран поради многоизмерността на съвременната международна военна логистика,

която обхваща много области, които са ключови за правилното функциониране на военните части и институции.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд *съдържа научни, научно-приложни и приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката* и отговарят на всички изисквания(та) на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и Правилника за прилагане на ЗРАСРБ. Представените материали и дисертационни резултати **напълно** съответстват на специфичните изисквания на Правилника за приемане и обучение на докторанти във Висшето училище по застраховане и финанси.

Дисертационният труд показва, че докторантът Тадеуш Олежж **притежава** задълбочени теоретични знания и професионални умения по Професионално направление 3. 8. Икономика, като **демонстрира** качества и умения за самостоятелно провеждане на научни изследвания.

Поради гореизложеното, убедено давам своята *положителна оценка* за проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и *предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен ‘доктор на науките’* на Тадеуш Олежж в Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки; Професионално направление 3. 8. Икономика.

12.04.2021 г.

Рецензент:

Проф.д-р Н.Миронова